

Pilotní ubytovací projekt poskytuje ubytování uprchlíkům z Ukrajiny v Česku

V pilotním projektu *Pronájem s garancí* jsou ubytovány první rodiny uprchlíků z Ukrajiny. Ve společném úsilí o řešení bytových potřeb uprchlíků z Ukrajiny zahájila IOM ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj ČR a neziskovými organizacemi ADRA a Laxus pilotní projekt *“Pronájem s garancí”*. Cílem této iniciativy podporované japonskou vládou je aktivovat nevyužívané byty, zvýšit dostupnost nájemního bydlení a poskytnout bezpečný domov lidem v nouzi.

Cílem projektu je motivovat majitele neobydlených bytů ve dvou sousedních českých městech – Pardubicích a Hradci Králové – k jejich dlouhodobému pronájmu. Z výzkumu, který v říjnu 2022 provedlo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, vyplynulo, že majitelé s pronájmem váhají kvůli obavám z rizik s tím spojených, nedostatku zkušeností nebo starostem, které s pronájmem bytu souvisejí. Až 50 % pronajímatelů vyjádřilo ochotu pronajmout byt uprchlíkům z Ukrajiny nebo osobám v bytové nouzi, pokud by jim byly poskytnuty určité záruky nebo jistota.

V rámci pilotního projektu dostávají majitelé za pronájem bytu finanční bonus ve výši 30 000 Kč a komplexní správu pronájmu specializovanou společností. Projekt rovněž pokrývá nezbytnou administrativu a úhradu počáteční kauce, čímž zajišťuje hladký přechod budoucích nájemníků – uprchlíků z Ukrajiny. Komunikaci a další potřeby spojené s bydlením zajišťují neziskové organizace nabízející sociální služby.

Jednou z majitelek, která se rozhodla zapojit do tohoto pilotního projektu, je Jolana Hájková. Ta s pronájmem svého bytu váhala kvůli negativním zkušenostem z minulosti. „*Není pro mě důležité, kdo v bytě bydlí. A samozřejmě někdo musí uprchlíkům bydlení nabídnout. Nemůžou žít na ulici,*“ říká paní Hájková a zdůrazňuje důležitost nabídky bydlení pro uprchlíky z Ukrajiny, sama dříve pracovala s Ukrajinci, které zaučovala.

Následující text je příběhem Natalie Ivasiuk a jejích dvou dětí, které díky projektu našly ubytování.

Jakmile válka skončí, vrátím se druhý den domů.

Nataliia Ivasiuk se synem Andrijem a dcerou Sofií přijeli do Česka z Ukrajiny na konci roku 2022. S odjezdem z Ukrajiny váhala, pětkrát se balila a vybalovala, ale když se k místu, kde žila, přiblížilo bombardování a začaly výpadky proudu, Nataliia konečně učinila těžké rozhodnutí odjet. Navzdory pozdějšímu příjezdu se Nataliia potýkala se stejnými problémy jako uprchlíci před ní: neznalost jazyka, sehnání práce, zápis dětí do školy a hledání bydlení „Snili jsme o tom, že pojedeme do Francie podívat se na Eiffelovu věž nebo do Bulharska na dovolenou k moři. Ale nikdy jsme nepomysleli, že budeme žít v Česku. Na Ukrajině máme pěkný dům – jakmile skončí válka, vrátíme se domů.”

Natalja pochází z vesnice Chotyn v Černivské oblasti. Aktivní boje našťěstí jejich domov ušetřily. Válka však přesto měla dopad.

„Od prvních dnů invaze panovalo obrovské napětí. Začala jsem tedy pracovat jako dobrovolník: zavařovali jsme guláš pro armádu, pekli buchty, vařili výrobky pro dlouhodobé skladování a posílali je na frontu. Vzpomínám si, jak o Velikonocích v roce 2022 přišel kněz požehnat 300 velikonočních koláčů. Byli jsme si jisti, že za pár týdnů bude po válce,” vzpomíná Nataliia na loňské jaro.

Situace se však jen zhoršovala: byl vyhlášen zákaz vycházení, zřízena kontrolní stanoviště, začaly výpadky proudu, ceny generátorů a všeho ostatního prudce vzrostly.

Nataliini příbuzní, kteří žijí v Hradci Králové, ji opakovaně žádali, aby se k nim připojila. „Za poslední rok jsem pětkrát balila a vybalovala kufry," říká Nataliia. „*Někdy to vypadalo, že si vezmeme minimum: oblečení a pár dalších věcí. Pak jsem si batoh přebalovala, protože jsem měla ještě spoustu věcí, které jsem potřebovala. Ale první, co jsem si zabalila, byly CD s videozáznamy ze svatby a křtin dětí. Tištěné fotografie zabírají spoustu místa. A CD nejsou moc těžké, ale jsou to vzpomínky na můj život. Alespoň budu mít co ukázat svým dětem.*"

„Chci pracovat jako učitelka"

Před odjezdem z Ukrajiny musela Nataliia vyřešit také otázku práce. Nataliia pracovala jako učitelka na základní škole. V Černivské oblasti není povoleno učit online, takže musela napsat výpověď.

„Nevěděla jsem přesně, jak dlouho budu pryč. Napsala jsem tři žádosti najednou: na týden, měsíc a 90 dní. Ale tato doba už uplynula, a protože nemůžeme pracovat online, dostala jsem výpověď. Jako matka dítěte chodícího do druhé třídy mohu říct, že s malými dětmi to dokáže být obtížné. Teď si hledám práci v Česku," přiznává Nataliia.

V Česku jí již byl uznán učitelský diplom. Učí se jazyk, protože chce od září nastoupit do školy jako asistentka pedagoga. Mezitím chodí na brigády, většinou v oblasti úklidu, aby si vydělala peníze na živobytí.

„První týdny ve škole jsme všichni společně plakali."

Nataliiny děti, druhák Andrij a osmačka Sofie, začaly v Česku chodit do školy hned po příjezdu. Místa byla pouze ve škole za městem, takže děti denně cestují do školy a ze školy asi deset zastávek autobusem.

„Je to pro ně těžké? Velmi! Je obtížné studovat bez znalosti češtiny. První týdny jsme všichni společně probrečeli. Protože jestli s mladším mužem doma dělat úkoly, starší se musí učit dějepis, biologii a zeměpis v češtině. A to je pro ni velmi těžké," přiznává Nataliia.

Kromě studia v české škole pokračovaly Nataliiny děti v dálkovém studiu v ukrajinské škole. Vzhledem k tomu, že se rodina chystá po válce vrátit domů, je pro ně nesmírně důležité neztratit kontakt s domovskou školou. Pro děti je to dvojnásobná zátěž.

„Během prvních týdnů mi děti říkaly, že ve třídě vůbec ničemu nerozumějí. Navíc kvůli neznalosti jazyka je pro ně obtížné navazovat přátelství s vrstevníky. I když jsou na Ukrajině milé, kvůli jazykové bariéře se nemohou skamarádit. A pak jsou tu ti, kteří Ukrajincům vyčítají vysokou inflaci a rostoucí ceny. Ale my jsme válku nezačali, my jsme trpěli!"

Dobrovolnictví jako způsob snížení psychické zátěže

Při hledání kurzů češtiny, zejména pro děti, narazila Nataliia na integrační centrum v Hradci Králové. Do jejího života tak vstoupily kurzy, přátelé, dobrovolnictví a nové příležitosti.

„Moje dcera chodila na kurzy českého jazyka. Našla si tam přátele. A já jsem se mohla zapojit do dobrovolnických iniciativ – v zimě jsme vyráběli zákopové svíčky. A teď pleteme ze starých prostěradel maskovací sítě, které posíláme na frontu,“ říká Nataliia.

Podle Natálie jí to pomáhá trochu se rozptýlit. Právě v integračním centru se dozvěděla o projektu IOM, který pomáhá s hledáním a pronájmem bydlení. A otázka bydlení pro ni byla jednou z nejpálčivějších.

„Když jsme přijeli do Česka, bydleli jsme měsíc u příbuzných. A pak jsme si začali pronajímat jeden pokoj ve třípokojovém bytě za 15 tisíc korun. Bydlelo nás dohromady dvanáct – tři různé rodiny. Nedávno jsem se dozvěděla, že existuje organizace, která nám může pomoci najít byt, a dokonce zaplatit vratnou kauci za pronájem nemovitosti. Tehdy mi to znělo jako pohádka. Měla jsem velký strach, že by se mohlo něco pokazit. Ale jsem vděčná IOM a organizaci Laxus – postarali se o všechny administrativní a organizační záležitosti. A byla to neocenitelná pomoc.“

Nataliia byla nabídnuta prohlídka bytu, který se již dlouho nepronajímá. Byt byl nezařízený. Nataliia však byla připravena podepsat smlouvu ihned.

Rodina se rychle nastěhovala do nového bytu. Prvních několik týdnů spali na podlaze na matracích. Později jim pracovníci Laxusu a Charity pomohli s nábytkem, přivezli postele, kuchyňský a počítačový stůl, židle a mikrovlnnou troubu.

„Byla jsem obklopena takovou péčí! Já i mé děti jsme na týden těžce onemocněly, ale tou dobou jsem musela podepsat potřebné dokumenty. Specialistka z Laxusu mi dokumenty přinesla domů a společně s nimi i léky. V takových situacích mě velmi hřeje u srdce. Uvědomuji si, že jsem v bezpečí, moje děti jsou se mnou a mají plnohodnotné dětství. Nemusí se schovávat ve sklepě ani se bát o svůj život. A to je to nejdůležitější.“